

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO
WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

KAMIEŃNICA /HOTEL FRANCUSKI

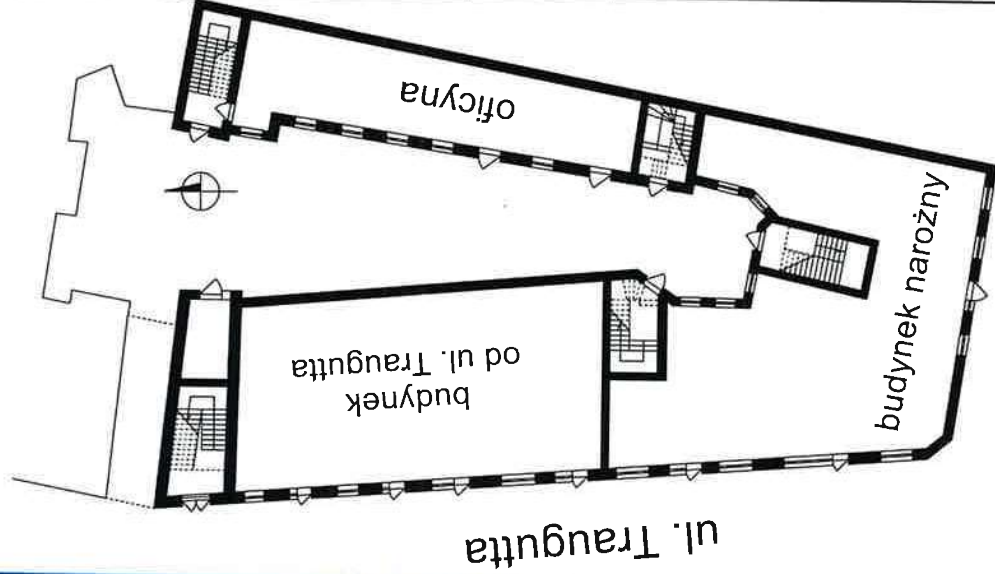
2. Czas powstania

ok. 1830-2 poł. XIX w.

11. Materiały graficzne

Fot. 1. Narożnik od ul. Traugutta.

3. Miejscowość

R A D O M

4. Adres

ul. Traugutta 62 / Żeromskiego 12
26-600 Radom

nr ewidencyjny działki 57/1

nr księgi wieczystej

5. Przynależność administracyjna

województwo mazowieckie
powiat radomski
gmina m. Radom

6. Współrzędne geograficzne

N: 51°24'04.8" E: 21°08'55.7"

7. Poprzednie nazwy miejscowości

d. ul. Skaryszowska, ul. Długa 1 / ul.
Lubelska

8. Właściciel i jego adres

Własność prywatna

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Formy ochrony

Położenie na terenie zabytkowego
układu architektoniczno-urbanistycznego
miasta Radomia wpisanego do rejestru
pod nr 410/A/89 z 14.09.1989

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Budynki pod adresem Żeromskiego 12 i Traugutta 62 (nr hip. 44/45) w Radomiu wybudowane zostały na jednej parceli, jednak nie ustalono chronologii ich powstania. W 1832 r. połączono nieruchomości nr 44 i 45, 177. Akta z 1831 r. mówią o przejęciu połowy nieruchomości przez Wincenta Rodziewicza, który stał się właścicielem/wybudował kamienicę dwupiętrową [Wincenty Rodziewicz właściciel domu murowanego z oficynami i innymi zabudowaniami (...) przy ul. Lubelskiej i Skaryszowskiej. Dom murowany na dwa piętra wyprowadzonego, wraz oficynami i wszelkimi innymi zabudowaniami do domu tegoż należącym].

„Encyklopedia Radomia” donosi, że Hotel Francuski założony przez Jakuba Nivińskiego działał już przed 1875 r. w budynku Adama i Sary (Abram, Sura) Wirginów (nie jest pewne, jaką część zabudowań obejmował hotel). Hotel posiadał 30 pokoi, słynął z bogatego wyposażenia wnętrza – klatki schodowej z reprezentacyjnymi schodami i bogatą polichromią. Dysponował własną restauracją, w której przyjmował zespoły muzyczne.

Prasa donosi, że dom Rodziewicza w 1885 r. należał już do rodziny Wirgin (Gazeta Radomska, 1885, R. 2, nr 44) – nie jest znana dokładna data przejęcia nieruchomości. W 1885 r. prasa donosi: *P. Wirgin chcąc widocznie tanio budować swój dom na rogu ulicy Lubelskiej i Stare Skaryszewskiej, użył snąć mniej tłustego wapna do spajania cegieł, a przytem ankrę żelazne, podtrzymujące gżems, również za słabe; a gdy jeszcze nie nakryto z wierzchu deskami, aby zabezpieczyć od wpływu niepogody — rozmoczony, a więc osłabiony i do tego cięższy oberwał się na długości kilkunastu łokci, spadając z wysokości drugiego piętra na bruk z wielkim łoskotem (...). Robotami kieruje budowniczy p. Wąsowski (Gazeta Radomska, 1885, R. 2, nr 81).*

W 1887 r. Gazeta Radomska (R. 4, nr 18) donosi o szynku w domu pana Wirginiego, przy zbiegu ulic Lubelskiej i Długiej (...) oraz pomieszczenie karczmy w najruchliwszej części miasta, bo obok gimnazjum, kościoła i hotelu Francuskiego, w najwyższym stopniu niewłaściwym. Na nieruchomości działały więc zapewne i karczma i Hotel, nie ustalono jednak podziału funkcjonalnego poszczególnych elementów.

ciąg dalszy na wkładce.

SYTUACJA: przy głównej arterii odbiegającej na wschód od Miasta Kazimierzowskiego, w południowej pierzei – ul. Żeromskiego. Zabudowa dz. 57/1 zamyka z czterech stron wewnętrzny dziedziniec (podwórze); składa się nań: 1) budynek frontowy od ul. Żeromskiego (poza opracowaniem), narożny, założony na rzucie odwróconej litery U, z przejazdem bramnym stanowiącym jedyny wjazd na posesję; 2) oficyna poprowadzona wzdłuż wschodniej granicy działki; 3) budynek narożny – południowy, założony na rzucie prostokąta, wzdłuż zachodniej granicy działki; 4) budynek narożny – północniowy, założony na rzucie litery U, z niewielkim wygrodeniem terenu od południa, zapewniającym doświetlenie z tej strony.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA:

Fundament: ceglany. **Piwnice:** w północnej części oficyny, z wejściem pod schodami północnej klatki schodowej.

Ściany: ceglane, tynkowane.

Wieżba dachowa: niedostępna. **Pokrycie dachowe:** papa.

Stropy: drewniane z dolnym pułapem, z trzciną, tynkowane.

Podłogi: płytki ceramiczne ryflowane – na parterze klatek schodowych; płytki ceramiczne białe z kolorowymi rombami na stykach lub podłogi drewniane – na podestach schodów; gres – w północnej klatce schodowej oficyny. W lokalach płytki, panele, podłogi drewniane, parkiet.

Schody: Podstopnice żeliwne, pochwyty drewniane.

Budynek od ul. Traugutta, główna klatka schodowa – schody żeliwne, 2-biegowe z podestem, balustrada żeliwna, z sygnaturą „Bliżyn” w podstopnicy.

Oficyna, klatka północna – schody 2-biegowe, powrotne z podestem, żeliwne z wtórną balustradą stalową.

Budynek narożny, klatka zachodnia – schody żeliwne, z żeliwną balustradą, 2-biegowe z zabiegiem i podestem, poprzedzone w parterze murowanym 2-stopniowym biegiem z podestem,

Budynek narożny, klatka południowa – żeliwne 2-biegowe schody z podestem, ze stalową/żeliwną balustradą, poprzedzone murowanym biegiem z podestem.

Budynek narożny, klatka wschodnia – schody żeliwne, 3-biegowe z dwoma podestami, balustradą żeliwną, poprzedzone murowanym zabiegiem.

Stolarka okienna: 1) dwuskrzydłowe z nadświetlem z PCV; 2) okno drewniane, ościeżnicowe, dwuskrzydłowe, 8-kwaterowe (w lokalu usługowym w podwórzu, 3) okna drewniane, ościeżnicowe, dwuskrzydłowe, wielokwaterowe, z odcinkowo zamkniętym nadświetlem, małe kwatery z kolorowym szkłem (klatki schodowe).

Drzwi zewnętrzne: 1) do budynku od ul. Traugutta, do głównej klatki schodowej: dwuskrzydłowe, płycinowe, z fragmentarycznie zachowaną przylgą z kapitelem, z trójwaterowym nadświetlem zamkniętym łukowo; 2) drzwi PCV/aluminiowe, przeszklone – do lokali usługowych od ulicy; 3) drzwi płytowe PCV/stalowe/płyty

Drzwi wewnętrzne: 1) współczesne, jednopłytowe z różnego materiału (PCV, płyta wiórowa, stalowe); 2) ramowe z wypełnieniem z klepek/płytowe opierane klepkami – jedno- i dwuskrzydłowe; 3) drewniane płycinowe, jedno- i dwuskrzydłowe, w tym reprezentacyjne, dwuskrzydłowe drzwi w głównej klatce schodowej z drewnianym portalem z przeszklonym okulesem.

ciąg dalszy na wkładce.

14. Kubatura ok. 5400 m ³	15. Powierzchnia użytkowa Ok. 1800 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne Hotel, mieszkalne	17. Użytkowanie obecne Mieszkalne, handlowo-usługowe
18. Stan zachowania Ogólny stan zachowania budynku: dostateczny/ zły. - Fundamenty – dostateczny (stabilne, widoczne miejscowe zawilgocenie); - Ściany zewnętrzne – dostateczny/ zły: miejscowe ślady zawilgocenia i odspojenia, tynk na elewacji frontowej budynku od ul. Traugutta w części uległ całkowitej destrukcji wraz z częścią detalu (opasek okiennych drugiego piętra i częściowo – pierwszego piętra, gzymsy koronujący). - Stropy – dostateczny, widoczne miejscowe zawilgocenie stropu nad drugim piętrem. - Posadzki – posadzki ceramiczne parteru klatek schodowych w złym/dostatecznym stanie; na półpiętrach w stanie dostatecznym/złym, w jednej klatce schodowej wymienione na gres. - Stolarka okienna – wtórna z wyłączeniem okien klatek schodowych – w złym stanie technicznym. - Stolarka drzwiowa zewnętrzna – wtórna z wyłączeniem drzwi do budynku od ul. Traugutta – drzwi w dostatecznym/złym stanie. - Rynny, rury spustowe i obróbki blacharskie – dostateczny. - Wieżba dachowa – niedostępna. - Pokrycie dachowe – dostateczny. - Instalacje – dobry.	19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie Zagrożenia: - Brak bieżących remontów i konserwacji. - Samodzielne i samowolne remonty bez stosownych pozwoleń i poszanowania substancji zabytkowej. - Nieużytkowanie części obiektu. Postulaty konserwatorskie: - Remont tynków i odtworzenie zniszczonego detalu. - Odtworzenie zniszczonych elementów i dopasowanie nawarstwień do historycznego charakteru obiektu. - Remont i konserwacja okien klatek schodowych. - Remont i konserwacja drzwi wejściowych do budynku od ul. Traugutta i w głównej klatce schodowej. - Badania stratygraficzne polichromii ścian klatki schodowej i jej renowacja; konserwacja i renowacja polichromii sufitu. - Demontaż wtórnych drzwi do klatek schodowych i częściowych ich zamurowań i odtworzenie stolarki zgodnie z historycznym pierwowzorem. - Usunięcie z elewacji reklam i instalacji oraz montaż nośników estetycznych i dopasowanych do charakteru obiektu.		

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania) 1) Gazeta Radomska, lata 1885-1887, https://bc.radom.pl/. 2) APR, Księga hipoteczna nieruchomości ul. Żeromskiego Długa 1, sygn. 58/702/0-/1226, -/1227, -/1228, -/1229, -/1230. 3) APR, Projekt przebudowy sklepów w realności W.P. K. Rychtmanna i Ch. Wirgina przy ul. Traugutta 62 w Radomiu, 1939, sygn. 58/1/0/6/t.3771.	21. Uwagi						
23. Bibliografia 1) J. Skulski, <i>Encyklopedia Radomia</i>, 2012. 2) R. Metzger, <i>Radom między wojnami. Opowieść o życiu miasta 1918-1939</i>, 2012.	22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)						
25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania) 1. https://fotopolska.eu/	24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis) <table> <tr> <td>tekst</td><td>mgr Ewelina Maciejczyk, X 2024 r.</td></tr> <tr> <td>plany, rysunki</td><td>mgr Ewelina Maciejczyk, X 2024 r.</td></tr> <tr> <td>fotografie</td><td>mgr Ewelina Maciejczyk, X 2024 r.</td></tr> </table> 26. Załączniki Załącznik nr 1 (cd. historia i opis, rzut, plan sytuacyjny), Załącznik nr 2 (fotografie 2-8), Załącznik nr 3 (fotografie 9-14), Załącznik nr 4 (fotografie 15-16, ilustracja 1).	tekst	mgr Ewelina Maciejczyk, X 2024 r.	plany, rysunki	mgr Ewelina Maciejczyk, X 2024 r.	fotografie	mgr Ewelina Maciejczyk, X 2024 r.
tekst	mgr Ewelina Maciejczyk, X 2024 r.						
plany, rysunki	mgr Ewelina Maciejczyk, X 2024 r.						
fotografie	mgr Ewelina Maciejczyk, X 2024 r.						

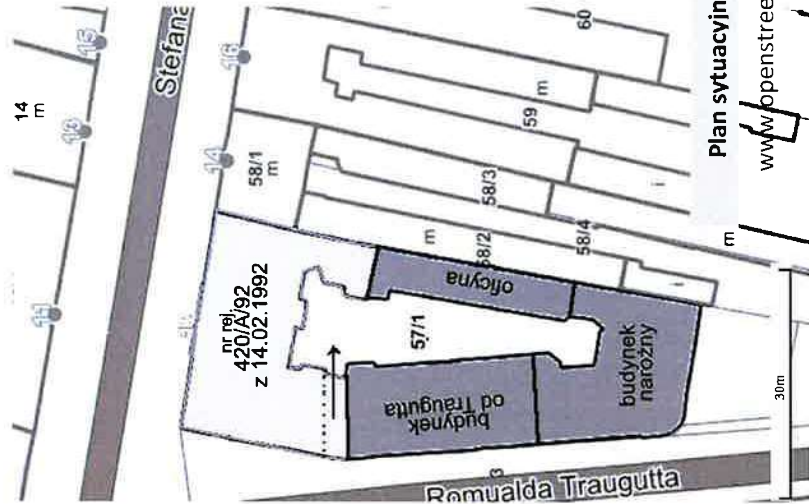
Miejscowość	R A D O M		5. Nazwa zabudku (jak w karcie), adres KAMIENICA / HOTEL FRANCUSKI ul. Traugutta 62 / Żeromskiego 12, 26-600 Radom	6. Zawartość załącznika: cd. historia, opis, plan sytuacyjny, rzut.
Gmina	m. Radom			
Powiat	radomski			
Województwo	mazowieckie			

2. Historia cd.

Można podejrzewać, że karczmą tą był Hotel Saski znajdujący się w dzisiejszym budynku od ul. Żeromskiego 12, co uwieczniono na rycinie z 1880 r. (jedyne informacje o hotelu pochodzą z prasy z lat 80. XIX o sprzedawanych tam towarach).

Zespół w obecnym kształcie został odnotowany w dokumentach z 1919 r.

Hotel Francuski działał w dalszym ciągu stając się w okresie międzywojennym jednym z trzech najbardziej prestiżowych hoteli (wraz z Hotelem Rzymskim i Hotelem Europejskim). W 1951 r. hotel upaństwowiono, a w 1979 zlikwidowano.

Plan sytuacyjny 1 : 1000

www.openstreetmap.org

13. Opis cd.

Wyposażenie:

Polichromia na ścianach głównej klatki schodowej (częściowo zamalowanej w parterze) –dekoracje architektoniczna z marmoryzacją (kolumny i płyciny). Sufit na głównej klatce schodowej z polichromią z dwoma prostokątnymi profilowanymi ramami; w jednej wymalowane trzy dekoracyjne zworniki, w drugiej dekoracyjne wic roślinne oplatające trzy okulusy, środkowy największy z motywem gołębiczy (?).

Balkony 1) **żeliwne** z płytą żeliwną łózoną (?), ażurowym zwornikiem od spodu, wspornikiem żeliwnym, pełnym balustradą żeliwną – w elewacji frontowej budynku od ul. Traugutta; 2) **na płycie żelbetowej** z balustradą stalową.

Krata stalowa pod schodami w zachodniej klatce schodowej budynku narożnego.

RZUT – całość założona na rzucie w kształcie zbliżonym do litery U lub V, którego ramiona tworzą prostokątny budynek od ul. Traugutta i oficynę, połączone od zachodu budynkiem narożnym na rzucie litery U. Budynek od ul. Traugutta z klatką schodową skomunikowaną od ulicy, pozostałe budynki z klatkami schodowymi z dostępem od podwórza.

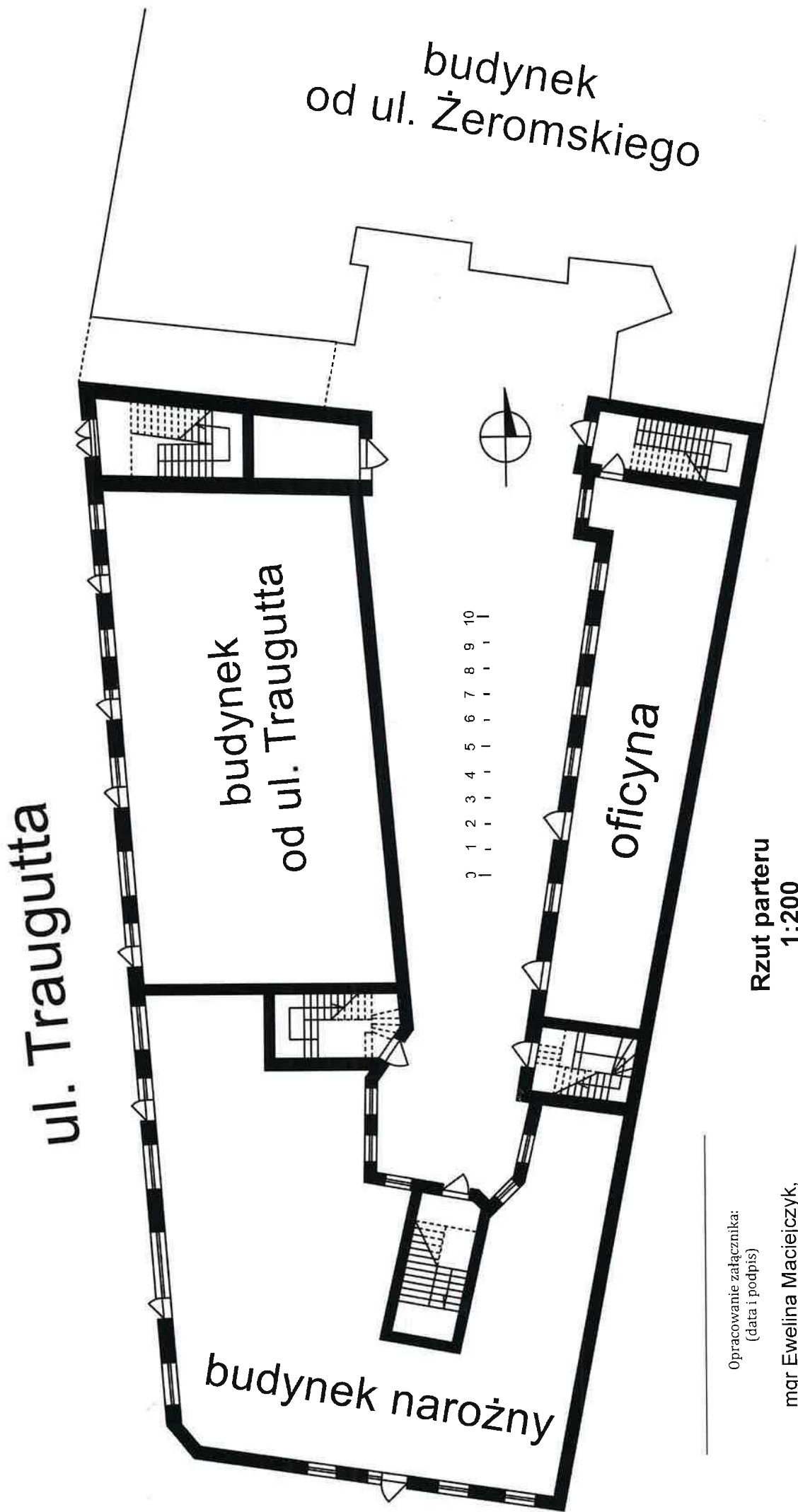
BRYŁA złożona z trzech prostopadłościów ułożonych na rzucie litery U lub V, z wystęgami i zwęgzeniami na styku; kryte dachami dwuspadowym.

ELEWACJE: trójszeregowe, artykułowane otworami architektonicznymi, z różnorodnym detałem podkreślającym podział na trzy niezależne budynki. Otwory parteru od ulicy częściowo poszerzone na wityny, natomiast w budynku od ul. Traugutta – od podwórza zamurowane. **Budynek od ul. Traugutta** – **elewacja frontowa** 3-kondygnacyjna, 6-osioła z pseudoryzylem na każdej ze skrajnych osi, podkreślonymi kolumnami i kolumnami odcinkowej opasce. Parter z cokołem oddzielony prostym gzymsem kordonowym. Pseudoryzality ujęte w obrębie pięter parą lizen na cokole, z odmienną dekoracją obramienia okiennego – na piętrze z półkolistą opaską opartą na pilastrach oraz na drugim piętrze – z opaską okalającą prostokątne drzwi balkonowe, z kluczem z motywem akantu na osi. Powyżej parteru otwory architektoniczne części środkowej, z dekoracyjnymi opaskami (częściowo wybrakowane, szczególnie w obrębie drugiego piętra): 1) na pierwszym piętrze w strefie podokiennej płyciny flankowane parą konsol podtrzymujących gzyms podokienny i podtrzymujących profilowaną opaskę uszawkową z pionową bonią na osi i naczółkiem przerywanym; 2) na drugim piętrze przy każdym oknie para konsol z motywem akantu podtrzymujące parapet i obramienie w formie pilatrów (trzon dekorowany lustrem i kanelowaniem; podtrzymujących belkowanie i naczółek wolutowy z medalionem po środku. Drzwi wejściowe w pseudoryzalicie północnym. Żeliwne, ażurowe balkony na osiach skrajnych (drugie piętro) i z nimi sąsiadujących (pierwsze piętro).

Budynek narożny – elewacje 3-kondygnacyjne, złożone z trzech zasadniczych części, zwieńczone gzymsem koronującym z kostkowaniem; parter na niskim cokole oddzielonym gzymsem kordonowym, osie wyznaczone przez rytmem otworów okiennych oddzielonych lizenami/płycinami przechodzącymi przez obydwa piętra. Na pierwszym piętrze otwory w płytko profilowanych opaskach z naczółkiem poziomym na prostokątnej podstawie; na drugim piętrze pod oknami skośne parapety pod którymi znajduje się geometryczny, płaski i uproszczony dekori nawiązujący do pary konsolk i fragmentu gzymsu podokiennego; sam otwór ujęty w profilowaną opaskę, a ponoc nim – płytka płycina.

1) **elewacja od ul. Traugutta** – 7-osiowa, z odcinkową/półkolistą attyką obejmującą trzy środkowe osie, z okulesem w centrum; balkony na żelbetowych płytach ze stałową balustradą, na obydwu piętrach na drugiej i czwartej osi oraz szersze balkony obejmujące osie szóstą i siódmą. 2) **zaoblone narożne** 3-osiove, z dominantą z attyką przypominającą zaoblony trójkąt z otworem złożonym do nerki i trójkątnych płycinach w przyluczach; otwory drugiego piętra pozbawione opasek okiennych. 3) **elewacja południowa** od strony zieleńca, 4-osiowa z balkonem na przedostatniej od skraju osi.

Elewacje od podwórza 3-kondygnacyjne, na niskim cokole, z gzymsem kordonowym nad parterem i gzymsemorunującym wieńczącym całość. Oficyna niższa od budynków od ulicy, jedyna wyposażona w balkony – żeliwne na osiach trzeciej (1 piętro) i czwartej (2 piętro) od północy oraz drugiej (1 piętro) i trzeciej (2 piętro) od południa. Elewacja oficyny z widocznymi występami (uskokami) w pierwszej i drugiej osi od północy.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

mgr Ewelina Maciejczyk,

2024

Maciejczyk

Rzut parteru

1:200

Miejscowość	R A D O M		5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika:
Gmina	m. Radom		KAMIENICA / HOTEL FRANCUSKI ul. Traugutta 62 / Żeromskiego 12, 26-600 Radom	Fotografie 2-8.
Powiat	radomski			
Województwo	mazowieckie			

Fot. 2. Budynek (elewacja) od ul. Traugutta.

Fot. 3. Budynek (elewacja) od ul. Traugutta, zbliżenie na 2. piętro pseudoryzalitu.

Fot. 4. Budynek (elewacja) od ul. Traugutta, drzwi.

Opracowanie załącznika: mgr Ewelina Maciejczyk, X 2024 r.
(data i podpis)

Maciejczyk

Fot. 5. Elewacje od podwórza, widok w stronę południową.

Fot. 6. Budynek od ul. Traugutta, klatka schodowa.

Fot. 7. Budynek od ul. Traugutta, klatka schodowa.

Fot. 8. Budynek od ul. Traugutta, polichromia sufitu klatki schodowej.

Miejscowość	R A D O M	5. Nazwa zabudowy (jak w karcie), adres KAMIENICA / HOTEL FRANCUSKI ul. Traugutta 62 / Żeromskiego 12, 26-600 Radom	6. Zawartość załącznika: Fotografie 9-15
Gmina	m. Radom		
Powiat	radomski		
Województwo	mazowieckie		

Fot. 9. Budynek narożny, zachodnia klatka schodowa, pierwszy bieg.

Fot. 10. Budynek narożny, zachodnia klatka schodowa, widok na półpiętro.

Fot. 11. Budynek narożny, południowa klatka schodowa, pierwszy bieg.

Opracowanie załącznika: mgr Ewelina Maciejczyk, X 2024 r.
(data i podpis)

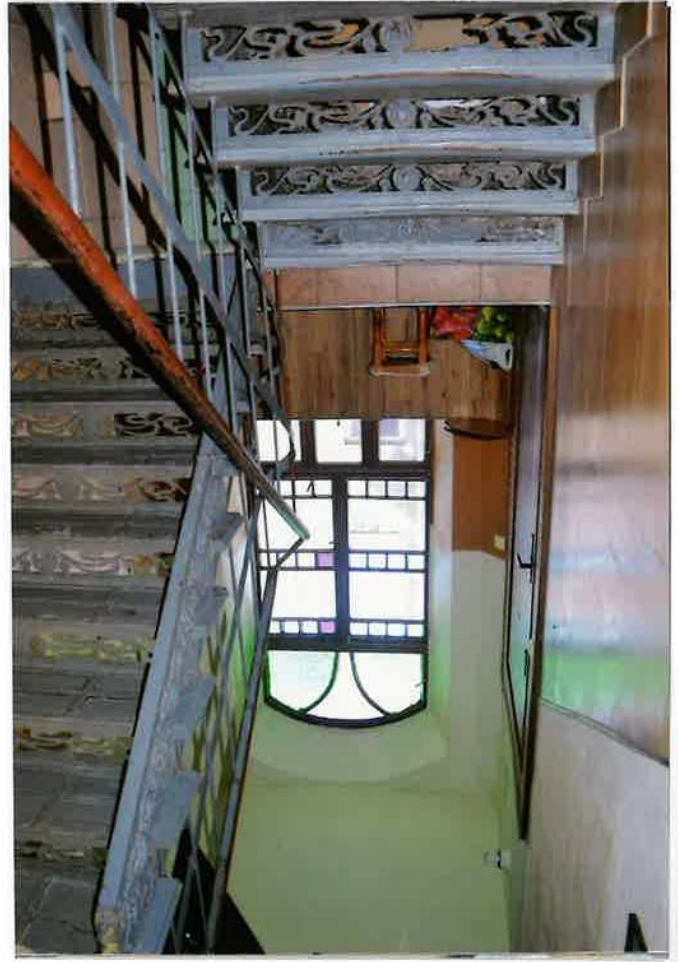
Ewelina Maciejczyk

Fot. 12. Budynek narożny, południowa klatka schodowa, płytki podestu.

Fot. 13. Budynek narożny, wschodnia klatka schodowa.

Fot. 14. Oficyna, klatka schodowa.

Fot. 15. Budynek od ul. Traugutta, 1939-44, <https://fotopolska.eu/>